

PAPER-II SANSKRIT

Signature and Name of Invigilator

1. (Signature) _____

(Name) _____

2. (Signature) _____

(Name) _____

D 2513

Time : 1 ¼ hours]

OMR Sheet No. :

(To be filled by the Candidate)

Roll No.

--	--	--	--	--	--	--	--

(In figures as per admission card)

Roll No. _____

(In words)

[Maximum Marks : 100

Number of Pages in this Booklet : 8

Number of Questions in this Booklet : 50

Instructions for the Candidates

- Write your roll number in the space provided on the top of this page.
- This paper consists of fifty multiple-choice type of questions.
- At the commencement of examination, the question booklet will be given to you. In the first 5 minutes, you are requested to open the booklet and compulsorily examine it as below :
 - To have access to the Question Booklet, tear off the paper seal on the edge of this cover page. Do not accept a booklet without sticker-seal and do not accept an open booklet.
 - Tally the number of pages and number of questions in the booklet with the information printed on the cover page. Faulty booklets due to pages/questions missing or duplicate or not in serial order or any other discrepancy should be got replaced immediately by a correct booklet from the invigilator within the period of 5 minutes. Afterwards, neither the Question Booklet will be replaced nor any extra time will be given.**
 - After this verification is over, the OMR Sheet Number should be entered on this Test Booklet.
- Each item has four alternative responses marked (A), (B), (C) and (D). You have to darken the circle as indicated below on the correct response against each item.

Example : (A) (B) (C) (D)

where (C) is the correct response.
- Your responses to the items are to be indicated in the **OMR Sheet given inside the Paper I Booklet only**. If you mark at any place other than in the circle in the OMR Sheet, it will not be evaluated.
- Read instructions given inside carefully.
- Rough Work is to be done in the end of this booklet.
- If you write your Name, Roll Number, Phone Number or put any mark on any part of the OMR Sheet, except for the space allotted for the relevant entries, which may disclose your identity, or use abusive language or employ any other unfair means such as change of response by scratching or using white fluid, you will render yourself liable to disqualification.
- You have to return the test question booklet and Original OMR Sheet to the invigilators at the end of the examination compulsorily and must not carry it with you outside the Examination Hall. You are, however, allowed to carry duplicate copy of OMR Sheet on conclusion of examination.
- Use only **Blue/Black Ball point pen**.
- Use of any calculator or log table etc., is prohibited.
- There is no negative marks for incorrect answers.

परीक्षार्थियों के लिए निर्देश

- इस पृष्ठ के ऊपर नियत स्थान पर अपना रोल नम्बर लिखिए ।
- इस प्रश्न-पत्र में पचास बहुविकल्पीय प्रश्न हैं ।
- परीक्षा प्रारम्भ होने पर, प्रश्न-पुस्तिका आपको दे दी जायेगी । पहले पाँच मिनट आपको प्रश्न-पुस्तिका खोलने तथा उसकी निम्नलिखित जाँच के लिए दिये जायेंगे, जिसकी जाँच आपको अवश्य करनी है :
 - प्रश्न-पुस्तिका खोलने के लिए उसके कवर पेज पर लगी कागज की सील को फाड़ लें । खुली हुई या बिना स्टीकर-सील की पुस्तिका स्वीकार न करें ।
 - कवर पृष्ठ पर छपे निर्देशानुसार प्रश्न-पुस्तिका के पृष्ठ तथा प्रश्नों की संख्या को अच्छी तरह चैक कर लें कि ये पूरे हैं । दोषपूर्ण पुस्तिका जिनमें पृष्ठ/प्रश्न कम हों या दुबारा आ गये हों या सीरियल में न हों अर्थात् किसी भी प्रकार की त्रुटिपूर्ण पुस्तिका स्वीकार न करें तथा उसी समय उसे लौटाकर उसके स्थान पर दूसरी सही प्रश्न-पुस्तिका ले लें । इसके लिए आपको पाँच मिनट दिये जायेंगे । उसके बाद न तो आपकी प्रश्न-पुस्तिका वापस ली जायेगी और न ही आपको अतिरिक्त समय दिया जायेगा ।
 - इस जाँच के बाद OMR पत्रक की क्रम संख्या इस प्रश्न-पुस्तिका पर अंकित कर दें ।
- प्रत्येक प्रश्न के लिए चार उत्तर विकल्प (A), (B), (C) तथा (D) दिये गये हैं । आपको सही उत्तर के वृत्त को पेन से भरकर काला करना है जैसा कि नीचे दिखाया गया है ।

उदाहरण : (A) (B) (C) (D)

जबकि (C) सही उत्तर है ।
- प्रश्नों के उत्तर केवल प्रश्न पत्र I के अन्दर दिये गये OMR पत्रक पर ही अंकित करने हैं । यदि आप OMR पत्रक पर दिये गये वृत्त के अलावा किसी अन्य स्थान पर उत्तर चिह्नानंकित करते हैं, तो उसका मूल्यांकन नहीं होगा ।
- अन्दर दिये गये निर्देशों को ध्यानपूर्वक पढ़ें ।
- कच्चा काम (Rough Work) इस पुस्तिका के अन्तिम पृष्ठ पर करें ।
- यदि आप OMR पत्रक पर नियत स्थान के अलावा अपना नाम, रोल नम्बर, फोन नम्बर या कोई भी ऐसा चिह्न जिससे आपकी पहचान हो सके, अंकित करते हैं अथवा अभद्र भाषा का प्रयोग करते हैं, या कोई अन्य अनुचित साधन का प्रयोग करते हैं, जैसे कि अंकित किये गये उत्तर को मिटाना या सफेद स्याही से बदलना तो परीक्षा के लिये अयोग्य घोषित किये जा सकते हैं ।
- आपको परीक्षा समाप्त होने पर प्रश्न-पुस्तिका एवं मूल OMR पत्रक निरीक्षक महोदय को लौटाना आवश्यक है और परीक्षा समाप्ति के बाद उसे अपने साथ परीक्षा भवन से बाहर न लेकर जायें । हालांकि आप परीक्षा समाप्ति पर OMR पत्रक की डुप्लीकेट प्रति अपने साथ ले जा सकते हैं ।
- केवल नीले/काले बाल प्वाइंट पेन का ही इस्तेमाल करें ।
- किसी भी प्रकार का संगणक (कैलकुलेटर) या लाग टेबल आदि का प्रयोग वर्जित है ।
- गलत उत्तरों के लिए कोई नकारात्मक अंक नहीं हैं ।

SANSKRIT

संस्कृत

PAPER – II

प्रश्नपत्र– II

प्रश्नपत्रम् – II

Note : This paper contains **fifty (50)** objective type questions, of **two (2)** marks each. **All** questions are compulsory.

सूचना : इस प्रश्नपत्र में **पचास (50)** बहु-विकल्पीय प्रश्न हैं । प्रत्येक प्रश्न के **दो (2)** अंक हैं । **सभी** प्रश्न अनिवार्य हैं ।

सूचना : अस्मिन् प्रश्नपत्रे **पञ्चाशत्** परिमिताः (50) बहु-वैकल्पिकाः प्रश्नाः सन्ति । प्रत्येकम् प्रश्नस्य **अङ्कद्वयं** वर्तते । **सर्वे** प्रश्नाः समाधेयाः ।

1. “स नः पितेव सूनवेऽग्ने सूपायनो भव” अस्य मन्त्रस्य ऋषिर्वर्तते – (A) वसिष्ठः (B) मधुछन्दाः (C) कण्वः (D) अङ्गिरा	4. “आ वो वृणे सुमतिं यज्ञियानाम्” मन्त्रांशोऽयं कस्य – सूक्तस्य वर्तते ? (A) पुरुरवा-उर्वशी सूक्तस्य (B) यमयमी-सूक्तस्य (C) सरमा-पणि सूक्तस्य (D) विश्वामित्र-नदी-सूक्तस्य
2. “वज्रहस्तः” इति विशेषणं कस्य देवस्य ? (A) उषसः (B) विष्णोः (C) अग्नेः (D) इन्द्रस्य	5. “कदा सूनुः पितरं जात इच्छात्” मन्त्रांशोऽयं वर्तते – (A) विश्वामित्र-नदी-सूक्ते (B) यम-यमी-सूक्ते (C) पुरुरवा-उर्वशी-सूक्ते (D) सरमा-पणि-सूक्ते
3. “माध्यान्दिनशाखा” कस्य वेदस्य ? (A) यजुर्वेदस्य (B) ऋग्वेदस्य (C) अथर्ववेदस्य (D) कस्यापि न	6. नक्षत्रसम्पातादिना वेदकालं कः प्रतिपादयति ? (A) बालगङ्गाधरतिलकः (B) महर्षि दयानन्दः (C) सायणः (D) मैक्समूलरः

7. गोपथ ब्राह्मणं केन वेदेन सम्बद्धमस्ति ?

- (A) ऋग्वेदेन
- (B) सामवेदेन
- (C) अथर्ववेदेन
- (D) यजुर्वेदेन

8. ईशोपनिषद् केन वेदेन सम्बद्धा ?

- (A) ऋग्वेदेन
- (B) अथर्ववेदेन
- (C) कृष्णयजुर्वेदेन
- (D) शुक्लयजुर्वेदेन

9. माण्डूकी शिक्षा कस्य वेदस्य ?

- (A) अथर्ववेदस्य
- (B) सामवेदस्य
- (C) यजुर्वेदस्य
- (D) ऋग्वेदस्य

10. वेदाङ्गेषु श्रोत्रत्वेन उपमीयते

- (A) ज्योतिषम्
- (B) छन्दःशास्त्रम्
- (C) निरुक्तम्
- (D) शिक्षा

11. अधोङ्कितानां समीचीनम् उत्तरं चिनुत –

- (a) प्रश्नोपनिषद् 1. निरुक्तम्
- (b) पञ्चविंशब्राह्मणम् 2. अथर्ववेदः
- (c) अथेदं भस्मान्तं शरीरम् 3. सामवेदः

(d) व्याप्तिमत्त्वात् शब्दस्य 4. ईशोपनिषद्

(a) (b) (c) (d)

(A) 4 1 2 3

(B) 1 3 4 2

(C) 2 3 4 1

(D) 3 4 1 2

12. कल्पग्रन्थेषु गण्यते

- (A) कात्यायनश्रौतसूत्रम्
- (B) उणादिसूत्रम्
- (C) जैमिनीयसूत्रम्
- (D) सांख्यसूत्रम्

13. विकृतिपाठाः कियन्तः ?

- (A) 9
- (B) 10
- (C) 6
- (D) 8

14. अनिर्वचनीयवाहिनः के ?

- (A) वैशेषिकाः
- (B) पूर्वमीमांसकाः
- (C) बौद्धाः
- (D) अद्वैतवेदान्तिनः

15. केवलविकृतिरूपात्मकानि तत्त्वानि कति ?

- (A) षोडश
- (B) नव
- (C) पञ्च
- (D) पञ्चविंशतिः

16. अव्यक्तं कीदृशं तत्त्वं निरूपितम् ?

- (A) चेतनम्
- (B) उदासीनम्
- (C) जडम्
- (D) अभावरूपम्

17. प्रत्ययसर्गः कतिविधः ?

- (A) पञ्चाशद्विधः
- (B) नवविधः
- (C) शतविधः
- (D) सप्तविधः

18. शाण्डिल्यविद्याविषयः कुत्र निर्दिष्टः ?

- (A) माण्डूक्योपनिषदि
- (B) छान्दोग्योपनिषदि
- (C) बृहदारण्यके
- (D) कठोपनिषदि

19. काम्यकर्माणि एवं विधानि निरूपितानि –

- (A) अकरणे पापसाधनानि
- (B) निमित्तवशात् कृतानि
- (C) पापविनाशसाधनानि
- (D) फलोद्देश्येन विधीयमानानि

20. वेदान्तसारानुसारम् अज्ञानं किंरूपं भवति ?

- (A) भावरूपम्
- (B) अभावरूपम्
- (C) शून्यरूपम्
- (D) निष्क्रियरूपम्

21. निर्वातदीपवदचलं भवति –

- (A) सविकल्पकसमाधिः
- (B) सगुणब्रह्मस्वरूपम्
- (C) समष्टिजीवस्वरूपम्
- (D) निर्विकल्पकसमाधिः

22. गन्धं प्रति पृथिवी भवति –

- (A) समवायिकारणम्
- (B) असमवायिकारणम्
- (C) निमित्तकारणम्
- (D) उपादानकारणम्

23. सपक्षस्योदाहरणं विद्यते –

- (A) महाह्रदः
- (B) पर्वतः
- (C) महानसः
- (D) आकाशः

24. प्रागभावस्य लक्षणं भवति –

- (A) सादिरनन्तः
- (B) त्रैकालिकसंसर्गाभावः
- (C) अनादिः सान्तः
- (D) तादात्म्यसम्बन्धावच्छिन्नप्रतियोगिता-
काभावः

25. अधोनिर्दिष्टानां समीचीनां तालिकां विचिनुत –

(a) आप्तवाक्यम्	1. आप्तः
(b) अर्थाबाधः	2. सन्निधिः
(c) पदानाम-
विलम्बेनोच्चारणम्	3. शब्दः
(d) यथार्थवक्ता	4. योग्यता

(a)	(b)	(c)	(d)
-----	-----	-----	-----

(A)	4	3	2	1
(B)	3	4	1	2
(C)	3	4	2	1
(D)	1	2	3	4

26. 'ग्रामणी + सु > स्' इत्यत्र अपृक्तसंज्ञा कस्य भवति ?

- (A) 'सु' इत्यस्य ।
(B) 'स्' इत्यस्य ।
(C) 'ग्रामणी' इत्यस्य ।
(D) 'ग्रामणी + सु' इत्यस्य ।

27. अस्य शब्दस्य नदीसंज्ञा नास्ति –

- (A) नदी
(B) साध्वी
(C) स्त्रीः
(D) ग्रामणीः

28. कारकप्रयोगदृष्ट्या वाक्यमिदम् शुद्धम् अस्ति –

- (A) भक्तः रोचते भक्तिः ।
(B) देवदत्तम् श्लाघते ।
(C) वैकुण्ठम् अध्यास्ते हरिः ।
(D) वैकुण्ठे अध्यास्ते हरिः ।

29. 'पुष्पाणि स्पृहति ।' – इत्यत्र 'पुष्पाणि' इति पदम् अस्ति –

- (A) ईप्सिततमम् ।
(B) ईप्सितम् ।
(C) अनीप्सितम् ।
(D) अनीप्सिततमम् ।

30. परिक्रयणे सम्प्रदानमन्यतरस्याम् । – इति सूत्रेण अन्यतरस्याम् का संज्ञा भवति ?

- (A) अपादानसंज्ञा ।
(B) करणसंज्ञा ।
(C) कर्मसंज्ञा ।
(D) अधिकरणसंज्ञा ।

31. 'उपपदविभक्तेः कारकविभक्तिः बलीयसी' – इत्यस्य उदाहरणम् अस्ति –

- (A) रामम् नमामि ।
(B) नमस्करोति देवान् ।
(C) गुरुणा सह शिष्यः गच्छति ।
(D) यागाय याति ।

32. 'सुमद्रम्' इत्यत्र 'सु' अव्ययस्यार्थः –

- (A) समीपम् ।
(B) शोभनम् ।
(C) समृद्धिः ।
(D) युगपत् ।

33. तत्पुरुषे समासे कस्य पदार्थस्य प्रधानता भवति ?

- (A) पूर्वपदार्थस्य ।
- (B) उत्तरपदार्थस्य ।
- (C) अन्यपदार्थस्य ।
- (D) उभयपदार्थस्य ।

34. 'राजदन्ताः' अस्य लौकिकम् विग्रहवाक्यम् भवति -

- (A) राज्ञाम् दन्ताः ।
- (B) दन्तानाम् राजानः ।
- (C) दन्तानाम् राजानम् ।
- (D) दन्त + आम् राजन् + जस् ।

35. कर्मधारयसंज्ञा भवति -

- (A) अव्ययीभावस्य
- (B) समानाधिकरणस्य तत्पुरुषस्य ।
- (C) असमानाधिकरणस्य तत्पुरुषस्य ।
- (D) समानाधिकरणस्य बहुव्रीहेः ।

36. भाषाविज्ञानदृशा अर्धस्वरो भवति -

- (A) अ
- (B) य्
- (C) इ
- (D) अः

37. आर्यभाषापरिवारस्य भाषा न मन्यते -

- (A) प्राकृतम्
- (B) पालि
- (C) संस्कृतम्
- (D) तमिल

38. अधस्तनेषु एकाङ्किक रूपकमस्ति -

- (A) प्रतिज्ञायौगन्धरायणम्
- (B) चारूदत्तम्
- (C) कर्णभारम्
- (D) अविमारकम्

39. 'श्रुतेरिवार्थं स्मृतिरन्वगच्छत्' - इत्यस्ति

- (A) रामायणे
- (B) महाभारते
- (C) रघुवंशे
- (D) वेणीसंहारे

40. शाल्मलीवृक्षवर्णनं कस्मिन् काव्ये दृश्यते ?

- (A) नलचम्पूः
- (B) कादम्बरी
- (C) हर्षचरितम्
- (D) वासवदत्ता

41. संस्कृतवाङ्मये करुणरसस्य वर्णने कः विशिष्यते ?

- (A) कालिदासः
- (B) बाणभट्टः
- (C) अश्वघोषः
- (D) भवभूतिः

42. बृहत्त्रय्यामस्य ग्रन्थस्य गणना न भवति -

- (A) किरातार्जुनीयस्य
- (B) शिशुपालवधस्य
- (C) कुमारसम्भवस्य
- (D) नैषधीयचरितस्य

43. अकारणाविष्कृतवैरदारुणादसज्जनात् कस्य भयं न जायते – इति केन कविनोक्तम् ?

- (A) कालिदासेन
- (B) भारविणा
- (C) श्रीहर्षेण
- (D) बाणभट्टेन

44. “अधारि पद्मेषु तदङ्घ्रिणा घृणा क्व तच्छयच्छायलवोऽपि पल्लवे ।” अस्मिन् पद्यांशे कस्य सौन्दर्य वर्णितम् ?

- (A) दमयन्त्याः
- (B) नलस्य
- (C) रामस्य
- (D) सीतायाः

45. अधस्तनयुग्मानां समीचीनां तालिकां चिनुत –

(a) हर्षः	1. मुद्राराक्षसः
(b) भवभूतिः	2. स्वप्नवासवदत्तम्
(c) विशाखदत्तः	3. उत्तररामचरितम्
(d) भासः	4. रत्नावली

	(a)	(b)	(c)	(d)
(A)	3	2	4	1
(B)	4	3	1	2
(C)	2	1	3	4
(D)	1	4	2	3

46. मम्मटस्य व्यङ्ग्यमूलाव्यञ्जनायाः उदाहरणं वर्तते –

- (A) निःशेषच्युतचन्दनम्
- (B) पश्य निश्चलनिष्पन्दा
- (C) ग्रामतरुणम् तरुण्या
- (D) माता गृहोपकरणम् नास्ति

47. रसः इति कः पदार्थः ?

- (A) आस्वाद्यमानः
- (B) श्रवणपेयः
- (C) भोज्यमानः
- (D) दृश्यमानः

48. नाट्यशास्त्रानुसारं कति स्थायिभावाः ?

- (A) नव
- (B) अष्टौ
- (C) दश
- (D) सप्त

49. संग्रहकारिका-निरूक्तानां वर्णनं नाट्यशास्त्रस्य कस्मिन्नध्याये वर्तते ?

- (A) द्वितीये
- (B) तृतीये
- (C) चतुर्थे
- (D) षष्ठे

50. ‘प्रकृतं प्रतिषिद्धान्यस्थापनं’ चेत् तदा कोऽलङ्कारः ?

- (A) उपमा
- (B) भ्रान्तिमान्
- (C) श्लेषः
- (D) अपह्नुतिः

Space For Rough Work